

Infektioidentorjuntayksikkö

VATSATAUTIEPIDEMIA – OHJE VUODEOSASTOILLE

Kalikkiviruksiin kuuluvat norovirukset ovat tavallisia vatsatautiepidemioiden aiheuttajia erityisesti talviaikaan. Norovirus tarttuu kosketustartuntana eritteiden välityksellä ja aerosolina oksennuksesta hengitysilmaan tai limakalvoille. Infektion syntyy riittävästi hyvin pieni määrä 10–100 viruspartikkelia ja tauti tarttuu siksi erittäin helposti henkilöstä toiseen.

Taudin itämisaika on lyhyt 12–48 tuntia. Taudin alku on yleensä äkillinen. Oireina esiintyy oksentelua, pahoinvointia, vatsakipuja ja useimmilla myös ripulia. Oireiden kesto on yleensä 12–60 tuntia. Tarttuvuus on suurimmillaan oireiden aikana. Viruseritys ulosteeseen jatkuu pitkään, joten toipilaat ovat tartuttavia eritteidensä välityksellä (esim. WC, kosketuspinnat) vähintään viikon ajan, lapset ja immuunipuutteiset pidempäänkin.

Norovirusepidemia osastolla

Torjuntatoimenpiteet aloitetaan heti epidemiaepäilyn herättyä. Hygieniayhdyshenkilö tai muu vuoron vastaavan hoitajan määräämä henkilö kirjaa listalle erikseen (vuode/paikka/huone ja pvm) **sairastuneet** (oireilevat) ja **altistuneet** (samassa huoneessa olevat potilaat, oireisen kanssa samaa WC:tä käyttäneet). Infektiolääkärille ja/tai hygieniahoitajalle ilmoitetaan tilanteesta ensimmäisenä arkipäivänä.

Kohortointi

Aloitetaan välittömästi sairastuneiden ja altistuneiden eristäminen terveistä. Sairastuneille osoitetaan oma (tai muiden vatsatautioireisten kanssa yhteinen) WC hoitojakson loppuun asti tai kahden viikon ajaksi oireiden alusta. Kosketusvaroitoimia jatketaan vähintään 48 h oireiden päättymisestä eli potilaita ohjataan pysymään tämän ajan omissa huoneissaan. Lähihoidossa noudatetaan kosketusvaroitoimia. Potilassiirrot epidemiaosastolta muille osastoille tulisi minimoida. Vastaanottavaa osastoa tulee informoida, jos potilas on sairastanut vatsataudin kahden viikon sisällä. Osastolla vierailevaa henkilökuntaa (laboratorio, fysioterapia, rtg jne.) tulee informoida epidemiatilanteesta.

Mikäli osasto on täynnä ja eristyksen järjestäminen tilanpuutteen vuoksi hankalaa, päivystysaikana asianomaisen alan takapäivystäjä ottaa kantaa siihen, minne päivystyksestä tulevia, ei-vatsaoireisia potilaita sijoitetaan ja sopii asiasta päivystysklinikan kanssa. Täydellinen kohortointi ei useinkaan ole käytännössä mahdollista.

Kohortin purkaminen

Vatsatautipotilaat pyritään kotiuttamaan niin pian kuin heidän kokonaisterveydentilansa sallii. Kohorttihuoneen tyhjennyttyä se siivotaan ohjeen mukaan, jonka jälkeen se otetaan normaalisti käyttöön. Mikäli huoneeseen jää altistuneita, vielä oireettomia potilaita, heitä seurataan 48 h itämässä olevan taudin varalta, ennen kuin huoneeseen otetaan muita potilaita.

Käsihygienian tehostaminen

Hyvä käsihygienia vähentää tehokkaasti norovirustartunnan leviämistä. Kätet pestään vedellä ja saippualla WC-käynnin jälkeen ja ennen ruokailua. Ennen ja jälkeen jokaisen potilaskontaktin kätet pestään huolellisesti ja desinfioidaan. Suojakäsineitä ja suojatakia/-esiliinaa käytetään läihoidossa. Potilaita tulee ohjata käsihygienian toteutuksessa. Myös potilaille suositellaan käsien desinfektiota käsien pesun lisäksi.

Vierailujen rajoittaminen

Omaisista informoidaan epidemiasta ja ohjataan desinfioimaan kätet ennen ja jälkeen osastolla vierailun. Vierailut on syytä rajoittaa mahdollisimman vähiin ja välttää erityisesti lasten vierailua epidemiaosastolla.

Siivouksen tehostaminen

Ympäristön kosketuspintojen, kuten ovenkahvojen, hanojen, suihkutuolien jne. desinfektiota tehostetaan. Koko eristysuoneen siivoukseen, mukaan lukien WC- ja pesutilat, käytetään Erisan Oxy+ 2 %. Suihkupaarit ja – tuolit puhdistetaan jokaisen potilaan jälkeen Erisan Oxy + 2 % ja WC-korokkeet laitetaan päivittäin desinfioivaan pesukoneeseen. Eritetahroille käytetään Erisan Oxy+ 2 %. Oksennuksen ja ripulin siivoamiseen käytetään kertakäyttökäsineitä ja kertakäyttöisiä siivousliinoja, kertakäyttöesiliinaa ja kirurgista suu-nenäsuojusta. Eritetahrat imeytetään siivousliinaan. Tämän jälkeen tahra-kohta käsitellään Erisan Oxy+ 2 %. Siivouksen jälkeen kätet pestään huolellisesti vedellä ja saippualla ja ne desinfioidaan.

Eristysuoneen loppusiivouksen jälkeen huone desinfioidaan Nocosprayllä.

Noroepidemian aikana siivousta tehostetaan koko osastolla, myös toimistotiloissa, henkilökunnan taukotiloissa ja WC:ssä, muissa potilashuoneissa sekä suihku- ja WC-tiloissa.

Desinfioiva pesukone (Deko)

Eryteisesti epidemian aikana on tarkistettava ja huolehdittava koneen moitteettomasta toiminnasta.

Laboratoriotutkimukset

Epidemian alussa tutkitaan F-NoroNhO (4940) n. viidestä tyypillisestä potilaasta. Myöhemmässä vaiheessa sairastuneista ei tarvita näytteitä. Hoitava lääkäri määrää tarvittaessa muut erotusdiagnostiset näytteet (23458 F -BaktNhO) ripulipotilailta, joilla oireiden syyksi epäillään muuta kuin virusinfektiota.

Sairastuneen henkilökunnan pidättäminen työstä

Mikäli sairastuu kesken työvuoron, tulisi sairaslomalle jäädä välittömästi tai mikäli se ei ole mahdollista (esim. yövuoro), minimoidaan lähikontaktit potilaisiin vuoron loppuun asti. Sairastunut henkilökunta pidätetään työstä oireiden ajaksi + kaksi oireetonta vuorokautta.

Tiedotus

Erytistoimenpiteisiin johtaneesta osastoepidemiasta informoidaan yhteistyötahoja, myös tilanteen normalisoitumisesta. Se on nopeimmin toteutettavissa sähköpostitse tartuntataudeista vastaavien lääkärin ja hoitajien kautta.